

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22

(József főherceg-ut.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 960 lej

Fél évre ... 480 lej

Negyed évre ... 240 lej

Havonta ... 80 lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej,

vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banlalt

Averescu beszámol római utjáról.

A miniszterelnök szembenéz az ellenzék vádjaival. — „A megdöntött kritika csak árthat az országnak.” — Averescu nyilatkozata a sajtónak.

(Bucuresti, szeptember 28.) Averescu tábornok ma délelőtt fogadta a sajtó képviselőit, akiknek a következő nyilatkozatot adta római utjának eredményéről:

— Felhívom az újságírók figyelmét arra, hogy megengedek bármilyen kritikát — akármilyen szigorú is legyen az — azzal a feltétellel, hogy az az illendőség határain belül mozog. Van azonban egy kivétel, amikor az ország külpolitikájáról van szó. Ez esetben az ország, tehát az összes pártok érdeke, hogy hazafias érzéssel foglalkozzanak a kérdéssel, sőt még az igazat is csak kelő figyelemmel írják meg.

Mennyit árt az okatlan kritika?

A miniszterelnök ezután emlékeztet arra, hogy ezt a véleményét akkor is hangoztatta, amikor ellenzékben volt és a költségvetés tárgyalása során kijelentette, hogy nem kell a kormánynak nehézséget okozni a külpolitikában. Most nem kíván ilyen messzemenő engedményt, de több okosságot kér annak a megfontolására, hogy milyen mérhetetlenül káros lehet az országra, ha elferdítik a tényeket. Ez történt az olasz kölcsönnél is, amikor közbenjárásokról, különböző lehetetlen feltételekről, választási manőverről beszéltek, sőt amikor a kölcsön első részlete már be is folyt a Banca Nationala pénztárába, akkor is képzeletbeli kölcsönről írtak egyes lapok.

— Képzhetik, milyen kínos impressziót keltett Olaszországban ez a magatartás, amikor látták, hogy a jóakaratot és előzékenységet Romániában nem méltányolják kellően. Személyes intervenciómra volt szükség, hogy ezt a kínos impressziót eloszlassam. Ugyanez a dolog történt most is, a szövetségi szerződéssel kapcsolatban. Azok a kritikák, amelyek most elhangzottak, annál kevésbé magyarázhatók meg, mivel nincsenek semmivel sem igazolva.

Melyik félre előnyös a barátsági szerződés.

— És mit akarnak ezek a kritikák bizonyítani? Két komolyabb megjegyzés olvasható belőlük. Az egyik az, hogy az egyezmény csak Olaszország érdekeit szolgálja, nem pedig Romániáét is. A második megjegyzés pedig az, hogy megkötöttük az egyezményt a Besszarábiára vonatkozó 1920. évi párisi egyezmény ratifikálása nélkül. Vizsgáljuk meg ezt a két megjegyzést. Azt állítják

hogy az egyezmény csak Olaszország előnyét szolgálja. Egy barátsági egyezményt kötöttünk kölcsönös támogatás feltételével, semmivel sem többet. Nem látom bebizonyítottnak azt, hogy Olaszország részére miért jutna nagyobb előny ebből a barátságból, mint ránk nézve. Az egyezményhez egy jegyzőkönyv van csatolva, amely kimondja, hogy a két ország gazdasági kapcsolatainak kiépítésére egy vegyes bizottságot fogunk összeállítani. Semmi sem jogosít fel annak a feltételezésére, hogy ez a bizottság részrehajló lesz és csak Olaszország érdekeit fogja tekinteni. Kérdem tehát, hol van kára az országnak és sajnálattal látom, hogy a kritikákban van, amelyek alaptalan gyanúsításokat tartalmaznak.

A besszarábiai kérdés.

— A második pont, amely körül a támadások mozognak. Besszarábia ügye. Az én álláspontomat ebben a kérdésben már közöltem a nyilvánossággal még előző miniszterelnökségem alatt, majd ellenzéki koromban is, amikor kijelentettem, hogy Besszarábia véglegesen és jogosan a miénk. A mi jogunk nem alapszik az 1920. évi párisi szerződés ratifikálásán, vagy nem ratifikálásán, hanem a besszarábiai nép akaratának az országgyűlésen történt megnyilatkozásán. Éppen ezért én nem is vettem fel a besszarábiai kérdést, hanem azt maga Olaszország hozta szóba és mi nem utasíthattuk vissza, annál kevésbé, mivel Olaszország azt igen loyális módon és a legjobb intenciókkal tette. Az 1920. évi egyezményt Anglia 1922-ben, Franciaország pedig csak 1924-ben ratifikálta olyan okok miatt, amelyekről most nincs jogunk beszélni.

A ratifikálás csak idő kérdése.

— Ugyanilyen konszideráció miatt késett Olaszország még tovább a ratifikálással, amiből egyesek — nyitva lévén a feltételezések kapuja — azt következtették, hogy Olaszország meg is tagadhatja a szerződést, amely ilyen körülmények között semmissé válhat. Most bezártuk az ilyen fajta hipotézisek ajtaját. Az egyezmény szövege kifejezi, hogy az Olaszország és Románia által aláírt szerződéseket kölcsönösen garantáljuk és az olasz kormányelnök személyes, sajátkezü leveleiben elismerte, hogy létezik egy besszarábiai szerződés, amelynek

ratifikálása intenciója Olaszországnak. A konklúzió tehát a következő: A Rómában kötött megállapodás következtében a párisi egyezmény létezését a jelenlegi olasz kormány hivatalosan elismeri. A ratifikálás nemcsak, hogy meg fog történni, de nem is ha-

Poincaré újból a háborus felelősséget bírálja

Párisi lapok a miniszterelnök németellenes beszédéről.

A világsajtó Poincaré beszédéről.

(Páris, szeptember 28.) A Quotidien írja Poincaré vasárnapi beszédéről, hogy a háborus felelősség kérdése Poincaré számára valószínűleg személyes kérdés. A lap hangsúlyozza, hogy Poincaré-nak joga van ugyan védekezni a felelősség kérdése ellen, de semmiestre sem szabad ezt, mint miniszterelnök tennie. A Volonte is hosszasan foglalkozik a kérdéssel és azt hangoztatja, hogy hiába várják azt, hogy Németország beismerje bűnösségét. A lap szerint már annak is örülni kell, hogy Németország a Népszövetségbe való belépésekor nem adott hivatalos nyilatkozatot a felelősség elhárításáról.

A külpolitikai élet homlokterében most Poincaré nevezetes vasárnapi beszéde áll, amelyben a francia miniszterelnök a német-francia viszonyról mondott nem nagyon barátságos szavakat. A világsajtó a következőképpen kommentálja Poincaré beszédét:

(Berlin, szeptember 28.) A Kreuzzeitung megjegyzi Poincaré beszédére, hogy a német-francia kiegyezés csak akkor lehetséges, ha francia oldalról a megértésre való akarat másképpen nyilvánul meg, mint Poincaré szavaiban. Müncheni jelentés szerint Hergt képviselő, a nacionalisták gyűlésén mondott beszédében Stresemann külügyminiszter genfi bemutató beszédét megkapónak jelentette ki, de hangsúlyozta, hogy sikerről szó sem lehet, mert Németország tovább vegetál az idegen ellenőrzés alatt. Hangoztatta azonban, hogy a nacionalisták nemcsak hajlandók a kormányban közreműködni, hanem ezt követelik is. Nem tesznek a többi pártoknak ajánlatot, de hajlandók mindenütt együtt működni, ahol céljaikat figyelembe veszik.

Londoni jelentés szerint az an-

lasztható tovább és végül a ratifikálás egészen más helyzetet fog teremteni, mint a jelenlegi.

— Még hozzátehetem, hogy ha Besszarábia ügyének elintézése tovább késlekedne, Románia meg lehet győződve arról, hogy azon a napon, amikor ezt a kérdést akár fegyverrel kellene megoldani, nem lesz olyan olasz kormány, amely ne sietne a mi segítségünkre a leghatásosabb módon.

gol sajtó kizárólag Poincaré pénzügyi kijelentéseivel foglalkozik s nem akarja befolyásolni a kialakulóban levő német-francia viszonyt. A Times azt írja, hogy Poincaré-nak a háborus adósságokról tett kijelentése igen homályos és enniatt esik ismét a francia frank. A beszédnek a német-francia viszonyra vonatkozó részéről azt írja, hogy az erkölcsi leszerelés érdekében okosabb lett volna, ha Poincaré nem tér ki részletezésre, mert tegnapi beszédével csak veszélyeztette a két ország között rövid idő óta kialakulóban levő jóviszonyt. A Daily Chronicle szerint Poincaré beszédéből nem hiányzott a baráti kéznyújtás.

A francia sajtó nagy része inkább a beszéd pénzügyi részével foglalkozik. Hangsúlyozzák, hogy a beszédben nem domborodott ki a kormány pénzügyi programja, dacára annak, hogy a kabinet kifejezetten a pénzügyi krízis megoldására alakult. Hangoztatják azt is, hogy Poincaré feladta eddigi rideg álláspontját és hajlandó revideálni a Németországgal szemben követendő politikája alapelveit. A Figaro írja, hogy Poincaré európai nyelven beszélt ugyan, de erősen francia tájszóval, amiért nem illetheti szemrehányás. A Gaulois szerint a beszéd gerince az, hogy a versaillesi békeszerződés megváltoztathatatlan. Az Avenir azt írja, hogy a békés együttműködésnek Franciaországban ma már senkisem ellensége, a jó üzlet azonban csak úgy jön létre, ha a felek szemmel tartják egymás érdekeit.

— A városi tisztviselők fizetésrendezése. Beszámoltunk arról, hogy Aradváros vezetősége a minisztériumhoz terjesztette fel tisztviselői kimutatását és a már megszavazott fizetésemelés engedélyezését kérte. Dunca Károly főszámvivő ma délután Bucurestibe utazott, hogy a tisztviselők régóta húzódozó fizetésrendezési ügyét dülőre vigye.

Arad város harcba indul a vasutigazgatóságért.

Temesvár újból akciót kezdett az üzletvezetőség áthelyezése érdekében.

(Saját tudósítónktól.) Körülbelül egy évvel ezelőtt indult meg a harc Arad és Temesvár között a vasúti üzletvezetőség birtokáért. A késhegyig menő elkeseredeti küzdelem akkor eldöntetlenül végződött, az illetékesek nem határoztak felette s az üzletvezetőség Aradon maradt. A harc most újból megindult és Temesvár már hetek óta dolgozik Bucurestiben az üzletvezetőség odahelyezés érdekében. A veszélyre azonban most már Arad város vezetősége és kereskedői is feleszméltek s most Arad is felveszi a küzdelmet az üzletvezetőség megtartásáért.

Ez ügygel kapcsolatban az Interimár bizottság mai ülésén Baross Lajos dr. érdekes bejelentést tett. Elmondotta, hogy biztos értesülése szerint Temesvár ismét harcot indított az üzletvezetőség áthelyezéseért. Temesvár vezetősége azt az ajánlatot tette az illetékes köröknek, hogy a vasutigazgatóság részére külön, a modern igényeknek megfelelő palotát épít, ha áthelyezik. Dr. Baross kérte a bizottságot, hogy Aradváros kereskedelme és fejlődése érdekében indítson ellenakciót a vasutigazgatóság ittmaradásáért, mert az áthelyezés esetén Arad teljesen Temesvárra lesz utalva. Angel István dr. megköszönte az információt, kijelentette, hogy azonnal intézkedéseket fogantat, ne

hogy Temesvár kedvéért feláldozzák az illetékesek az aradiak érdekeit.

A város feliratot küld a közlekedési miniszteriumhoz és kifejti abban, hogy milyen fontos a város életére és fejlődésére nézve a vasutigazgatóság ittmaradása és

Gajdát bigámiával is vádolják.

Kratochvil őrnagy bizonyítani kívánja, hogy Gajda francia hadügyi iratokat pénzért a prágai szovjet-misszióknak adott.

(Prága, szeptember 28.) A prágai kerületi bíróság előbb ma kezdtek meg Gajda nyugalmazott tábornok és Kratochvil őrnagy becsületsértési pörének tárgyalását. Először fölolvasták a nemzetvédelmi miniszterium jegyzőkönyvét, amelyben Gajda minden ellenében emelt vádat hazugságnak minősít. Gajda szerint Kratochvil nagyzási hőbortban szenved, Solovjevvet pedig a bolsevikiek megfizették, hogy Gajdát tönkretegyje.

Kratochvil őrnagy a mai tárgyaláson megismételte a Gajda ellen emelt vádjait, védője, dr. Bouhuček pedig kéri a valódiság bizonyítását. Javasolja Cirsa követnek és Cecek tábornoknak kihallgatását, akik bizonyítani fogják, hogy Gajda bizalmas természetű francia hadügyi iratokat pénzért a prágai szovjetmisszióknak adta át. A védő kéri a nemzetvé-

delmi miniszterium erre vonatkozó aktáinak beszerzését is, amelyekből kiderül, hogy Szepanovszky orosz tábornok Gajdát titkos iratok lopásával vádolta meg. Azt, hogy Gajda állításaiban kétféleképpen kell a védő azzal is bizonyítani kívánja, hogy Gajda a bigámiában is vétkes. Gajda ugyanis a második feleségének hamis adatokat mondott be önmagáról.

Miután Gajda védője is bizonyítási indítványokat terjesztett elő, a tárgyalás folytatását elnapolták. A törvényszék épülete előtt több száz fiatalember várakozott Gajdára. A fascisták Gajda autója körül helyezkedtek el és amikor Gajda kilépett a törvényszék épületéből „Nazdar!” kiáltásokkal fogadták.

HA LAPUNK részére közölni valója van, telefonon is bemondhatja. TELEFON SZÁM 151.

Elsikkasztotta a szunkások bérért Letartóztattak Aradon egy körözött szélhámost.

(Saját tudósítónktól.) A kalafáti rendőrség a napokban táviratilag értesítette az aradi államrendőrséget, hogy onnan megszökött egy Titus Stefan nevű ember, aki nagyszabású szélhámosságokat követett el. Titus Stefan hamisított munkafelügyelői igazolványt szerzett és építkezéseknél vállalt munkát. A legutóbbi szombat este egyik építkezésnél kilencven ezer lejt vett fel a munkások hetifizetésére és a pénzzel megszökött. Később kiderült, hogy több hejyen követett el hasonló szélhámosságokat. A kalafáti rendőrség megállapította, hogy Titus Stefan aradi illetőségű és az aradi rendőrséget hívta fel elfogatására.

A rendőrség megindította a nyomozást és csakhamar megállapította, hogy Titus Stefan Aradon a Cio Rogariu (Vécsey) ucca 4. számú házban bejelentett lakása van. Ma délután a sikkasztót sikerült letartóztatni lakásán. Személyi adatainak felvétele alkalmával megállapították, hogy Titus Stefan valamikor hivatalnok volt Aradon és itt is követett el szélhámosságot, de a letartóztatása előtt megszökött. Még a mai napon fedezett el szállították Kalafára, ahol átadják a rendőrségnek. Büntetésének leülése után ismét Aradra hozzák és régebbi bűneiért indul meg ellene az eljárás.

— Jorga a kormányt fogja támogatni. Bucurestiből jelentik: Al Politica című lap szerint Jorga a fuziót kimondó pártkongresszus után kollaborálni fog a kormánnyal.

TARCA.

Ha zongorázni tudnám a különbséget...

Irtá: Karinty Frigyes.

Az utolsó embert, aki ezt a némi kép avultas izü kiszólást még használja és alkalmazni szokta beszélgetésben, mint hasonlatot és mérték-egységet — a fölényes és gunyos szellemet, akinek elismerése ezzel a kissé konfidens szerénységgel szokta zavarba hozni még azt is, akit meg akar tisztelni vele, két nappal ezelőtt szoktattam le kedvenc szólásformájáról.

Mert nem akart érteni különben a szóból. Nem hitte el nekem, hogy ma már ez nem egy szellemesség, nem egy fenegyerekes bohémuság, nem a jassz-szótárban való fölényes jártasság imponáló jele, ezzel a különbséggel, meg ezzel a zongorával. Öneki rendületlenül ez volt minden második szava, ha művész, vagy gazdasági, vagy politikai, vagy más társadalmi értékek megbecsülése tárgyáta az ő bírálatát.

Hogy aszongya, hja, barátom, ha én zongorázni tudnám a különbséget, amennyivel ebben a kocsmában jobb a koszt, mint a Ritzben.

Ha te zongorázni tudnád a különbséget, amennyivel a Caruso ezt jobban énekelte, mint a Baklanov.

Ha én zongorázni tudnám a különbséget, amennyivel a Rózi csinosabb festék nélkül, mint a Mancsi, kimázolván.

Hja, kedves mester, ha maga zongorázni tudná a különbséget, amennyivel én kevésbé tudtam volna ezt a Hamletet úgy megírni, mint ez a Shakespeare.

Ha én zongorázni tudnám a különbséget, amennyivel az Eiffel-torony teteje magasabb, mint a gellérthelyi citadella.

Ha te zongorázni tudnád a különbséget, amennyivel az Ady Endre „Fekete zongora” című verse szebb, mint a Beaudelaire-nek a „Violin d'autonne” című verse. Nem is a Beaudelaire irta? Na látod, még azt se ő irta!

Ha ő zongorázni tudná a különbséget, amennyivel te különb ember vagy, mint amilyennek én tartom őket.

Ha én zongorázni tudnám a különbséget, amennyivel ő jobban megcsal engem, — tudniillik a feleségem — mint én őtet.

Ha én zongorázni tudnám a különbséget, amennyivel éni jobb, mint meghalni.

És így. Hovatovább olyanféle érzése volt az embernek, hogy a világ, a társadalom fejlődése, Thales-től napjainkig, egyetlen vágy és végcél jegyében itéli meg a természet és lét célszerűségét és hasznosságát: hogy vajjon mi az, amitől az ember jobban tudna zongorázni, ha a különbséget zongorázni tudná. Az ember — zoon-zongorikon. — ebben a világképben, amit kitűnő barátom képviselt, kizáróan zongorázni akar tudni, isten és ember előtt, semmi egyebet, nem is zongorázni, hanem jobban zongorázni, mint ahogy tud és a jelenségek csak annyiban érdeklik őt, amennyiben mértékül szolgálnak arra, hogy a zongorázásbeli tö-

kélytől milyen távolság választja meg el őt.

No de mondom, leszoktattam a barátomat erről a zongora-centrikus szemléletről. Még hozzá nagyon egyszerűen ment a dolog: a saját csapdájában fogtam meg. Tegnapelőtt ugyanis egy zongoraművészt láttam vendégnül, egy valódi zongoraművészt. Ez alkalommal zongora-centrikus ismerősöm is jelen volt: — szánékosan hívtam meg, számítva az eredményre. Jól számítottam. A zongoraművész egy bravuros produkciója után zongorás ismerősöm felhasználva az általános elragadtatás pillanatát, odarohant a művészhez, lelkesen megszorozta a kezét és szokása szerint így fogott bele elragadtatásának tolmácsolásába:

— Ha én zongorázni tudnám a különbséget...

— Amennyivel ő jobban zongorázik... — folytattam ravaszul.

— Ugy van, amennyivel ő jobban zongorázik, mint... mint...

— Mint te például — mondtam én.

— Ugy van, mint például én... — folytatta ő és szokása szerint ezzel be is akarta fejezni.

— Nos, — kérdeztem én, ártatlannul — mit gondolsz, ha te zongorázni tudnád a különbséget, amennyivel ő jobban zongorázik, mint te: — mondó meg nekem — jobban zongoroználna akkor, mint ő, vagy rosszabbul?

Barátunk rámnézett, aztán elhallgatott. Osszehiruzta a szemét, gondolatokba mélyedve. Mi másról kezdtünk beszélni. Nem vett részt a társalgásban, az est hátralévő részében

hallgatagon ült a pamlag sarkában, olyan ember bosszankodva töprengő arckifejezésével, akinek fontos érdekei függenek egy matematikai képlet kiszámításától és nem bír vele megbirkózni. Mikor szórakozottan elbucszott, még hallottam, amint a sötét lépcsőházban lefelé botorkálva félhangosan morfondírozott magában:

— Him... mégse... hogy is van ez... ha a különbséget tudnám zongorázni, amennyivel kevesebbet tudok zongorázni, mint ő... akkor ahhoz, ahogy ő zongorázik, hozzá kell adni azt, amennyivel én rosszabbul zongorázok... de viszont akkor én jobban zongoráznék, mint ő most... mert ahhoz, amit tudok járulna az, amennyivel ő jobban tud nálam... hopp, mégse, hiszen ez éppen csak a különbséggel lenne több... már pedig a különbség annyival nagyobb, mint amennyivel én kevésbé zongorázok jól... vagyis akkor se zongoráznék jobban... vagyis jobban zongoráznék... eh, ebbe meg lehet boldogulni... lássuk csak még egyszer, a különbséget amennyivel ő jobban, illetve én rosszabbul zongorázom, hozzá kell adni annak a négyzetéhez, amennyit én tudnék, ha annival tudna ő kevesebbet mint amennyivel én jobban tudnék, ha a különbség szorzatát a kettőnk zongorázásának legnagyobb közös osztójából kivonom... viszont akkor...

A többi már nem hallottam. De azóta, mint értesülünk róla, kitűnő barátunk óvatosan kerüli a zongorázásbeli differenciákkal való értelem meghatározást.

Mi történt a franciaországi kastélyban?

Eltették láb alól Zanardi-Landi grófnő első ügyvédjét. —
Hová lettek Erzsébet királyné családi okmányai?

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Zanardi-Landi grófné ügyvédje 1911. novemberében nyújtotta be keresetét az udvarnagyi bírósághoz, amely egyedül volt hivatott a Habsburgok ügyeiben ítélni. Ami erre következett, élénken jellemző a régi Ausztriára. Az ügyvéd idézést kapott a rendőrséghez, ahol egy magasrangú rendőrszövetségi fogadta. A rendőrszövetségi elnöke minden rábeszélőképességét, hogy az ügyvédet arra bírja rá, hogy ne foglalkozzék tovább az ügyvel. A grófné ügyvédje azonban fanatikusan ragaszkodott meg biztatásához és a szerencsétlen embert másnap délelőtt holtan találták az ágyában. Tíz esztendeje már annak is, hogy Pernerstorfer szociáldemokratára támadtak rá azért, mert a parlamentben Ottó főherceg ügyével kapcsolatban támadást mert intézni a Habsburgok ellen. Zanardi-Landi grófnét azonban nem sikerült iervének keresztülvitelétől elriasztani s ragaszkodott származása titkának megoldásához.

Erzsébet idegen volt a Habsburgok udvarában.

A grófné tényleg olyan epizódokat ismer a néhai császárné és királyné, valamint a Habsburgok életéből, amelyek megtörténtek és amelyet csak olyan valaki ismerhet, aki a Habsburgokkal gyakran érintkezett. A útkok azonban most napvilágra kerülnek és ezek között számos olyan akad, amelyek fényt vetnek arra a rendszerre, amely néhai Ferenc József udvarában uralkodott. A régi monarchia polgárai közül mindenki élő tanúja lehet annak az uralomnak, amely a parlamentek és a kormányok ellenére kormányozta az államot. A németek, akik meglehetősen erős tárgyilagossággal mézték az eseményeket, nagyon jól tudták azt, hogy nem sok jó várhatnak II. Vilmostól, de az ugyancsak jó ítélőképességű bécsieknek nem volt véleményük Ferenc Józseféről, azért, mert ugyszólván alig tudtak róla valamit. Annyit láttak, hogy Ferenc Józsefet, ezt az idős embert rettentés családi tragédiák sora veszi körül. Jellemző a Habsburgok tragédiáira és különböző, de szélsőségekre hajló vérmérsékletükre Rudolfnak, az ábrándozó léleknek, Ottónak, az életvidám embernek, Orth Jánosnak és Wölflingnek a sorsa. Azonban nem szerették, ha a nyilvánosság is tudomást vesz a kulisszák mögött történőkről. Ebbe a családba került bele azután egy csodálatosan szép és szellemiekben gazdag asszony, aki azonban magával hozta a Wittelsbachok családi betegségét, az idegbajt és ez az asszony: a bajor Erzsébet volt. Erzsébet előtt minden titokzatos és minden érthetetlen volt, ami azután a Habsburgok udvarában tapasztalt, mert amíg az osztrák-magyar monarchia ura feleségül nem vette, addig a világtól elzárva nevelték. A Habsburgok miliője azonban hatás talánul maradt Erzsébettel szemben, akihez a legkisebb árnyék sem érhetett.

Gyermekszülés — Inkognitóban.

Zanardi-Landi grófné a bécsi

udvarnagyi bírósághoz küldött beadványában egy tanura hivatkozik, aki látta az 1898. szeptember 10-én elhunyt Erzsébet hagyatékában a születésére vonatkozó aktákat. Hivatkozik arra is, hogy a néhai királyné még 1897. tavaszán közölte vele, hogy ezeket a dokumentumokat halála után meg fogja kapni s azok a lánczi kastélyban, íróasztalának fiókjában lesznek egyéb, reá vonatkozó írásbeli rendelkezéseivel együtt. Ezek az írások pedig — hangsúlyozza a beadvány — kétséget kizáróan igazolják, hogy ő Öfelsége Erzsébet királyné gyermeke. Kéri a beadványban, hogy hallgassák ki a még ma is élő tanukat, akik jobbjára udvari méltóságot is viseltek és csak annyi a kívánsága, hogy törvényesen is ismerjék el, hogy ő tényleg Erzsébet császárné

mét és királynét nevezheti anyjának.

A beadvány ezután elmondja a születés történetét. A grófné 1882-ben született Petit Dalles mellett Chateau de Sassetau-ban. Erzsébet akkor inkognitóban tartózkodott Franciaországban és ugyanekkor ugyancsak inkognitóban volt itt Ferenc József is, aki Bécsbe való visszatérése után azt híresztelte, hogy a feleségét, a felséges asszonyt, lovaglás közben baleset érte. A kastélyt, mely az esemény színhelye volt, az uralkodó béreltette ki Hohenens grófnő neve alatt. Ebben az időben a kastélyban tartózkodtak Goess grófnő, Hoffmann Josefina udvarhölgyek és dr. Karl Braun von Fernwald bécsi szülészorvos, aki a szülésnél segédkezett.

A Magyar Párt és az ellenzéki fuzió.

Az egyesülés csak a parlamenti csoport taktikájára lehet kihatással

(Cluj, szeptember 28.) A nemzeti párt és parasztpárt fuziója itteni magyar politikai körökben élénk megvitatásra adott alkalmat. Érdeklődünk a Magyar Párt központi irodájában, hogy mi a párt állásfoglalása a fuzióval szemben. Kérdésünkre azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a román pártok meginozdulása és csoportosulása a Magyar Párt alapelveit nem érintheti és legfeljebb

csak a magyar parlamenti csoport taktikájára lehetnek kihatással. Ez áll a nemzeti párt és a parasztpárt fuziójára is. A Magyar Párt véleménynyilvánítását még akadályozza az a körülmény is, hogy a fuzionált pártok programja nem mindenben került nyilvánosságra és így ebben a pillanatban még kérdéses, hogy a két egyesült párt milyen magatartást fog tanúsítani a kisebbségi ügyekben.

Lehet-e új ruhája egy tisztviselőnek?

A szentannai vasuti karambol legszerényebb sérültje. A CFR a saját hivatalnoka bőrén takarékoskodik

(Saját tudósítónktól.) Mint ismeretes, a tavalyi ujszentannai vasuti katasztrófának három aradi áldozata volt. Pop Lya operabénekesnő két és fél millió kárérté-ritési perének első tárgyalásáról és ezzel kapcsolatban Róna Dezső szinigazgató ugyancsak a vasuti kincstárral szemben támasztott magasösszegű kártalanítási ügyének egyezkedési tárgyalásairól csak az elmúlt napokban írtunk. Ugy látszik azonban, hogy a CFR. sürgősen szánálni akarja az ujszentannai véres karambol veszteségeit, mert mára a harmadik áldozat kárérté-ritési ügyében is történt némi előrejutás, ha ugyan az ügyben történt legújabb intézkedést ennek lehe ne minősíteni.

Polgár Jenő CFR. hivatalnok, többgyermekes családapa 1925. december 16-án szintén a halálvonaton robogott Arad felé, amikor az ujszentannai állomáson történt karambol alkalmával ő is szerencsétlenül járt. Polgár Jenő mindkét combján és mindkét kezefején szenvedett súlyosabb sérüléseket, úgy, hogy közel hat hétig élet-halál között lebegett, sőt felgyógyulása után a hivatalos orvosi vélemény szerint balkezének munkateljesítménye teljes életére 20 százalékkal csökkent. Polgár Jenő azonban CFR. hivatalnok s így azonban CFR. hivatalnok s így azonban CFR. hivatalnok csak 7600 lej erejéig igényelt kárérté-ritést: a vasuti kincstártól, mert tudniillik ennyibe került vadonatúj ruhája, amelyet a karambol

alkalmával az üveg és vasszilánkok összehasogattak. — Nyilván azonban még ezt a csekély összeget is sokalja a vasuti kincstár, mert ma egy leira: érkezett az aradi CFR. üzletvezetőséghez, amelyben a bucaresti-i vezérigazgatóság elrendeli, hogy Polgár Jenő haladéktalanul küldjön be egy darabkát tönkrement ruhájának szövetéből, amelyet aztán valószínűleg egy speciális bizottság fog felülvizsgálni, — hogy amint azt a leirat megdöbbenő őszinteséggel kétségbe is vonja — vajjon valóban lehetséges-e az, hogy Polgár Jenő CFR. hivatalnoknak új ruhája volt? Ez volna a leirat első rendelkezése, amely kétségtelenül bizonyítja, mennyire tudatában van a CFR. hivatalnokai nyomorúságos helyzetének, amennyiben még egy új ruha erejéig sem taksálja őket! A leirat második rendelkezése pedig még az első rigorozitásán is utasít, amennyiben kifogásolja, hogy Polgár Jenő miért nem tette meg kárérté-ritési igénybejelentését még a karambol napján — amely tudvalevőleg este 9 óra 17 perckor történt — és miért késett vele harminc napot? Az iratoknál elfekvő orvosi bizonyítvány azt tanúsítja, hogy Polgár Jenő 30 napig teheretlenül fekvő beteg volt, tehát semmi körülmények között nem állott módjában engedelmessékedni a hivatalos copfnak, amelynek kiélézése helyett valóban helyesebben tenné a CFR., ha inkább

rövidesen megtértené a szomorú emlékü karambol sérültjeinek veszteségeit. Ez esetben ezt annál könnyebben tehetné, mert hiszen a tulságosan is szerény hivatalnok nem a szétszakgott bőrét reklamálna, hanem csak egy rend új ruhát követel a munkaadójától. Ez pedig csak nem nagy ár egy vasuti karambolért...

A technika és rythmus nagymestere Friedman Ignáz péntek este játszik az aradi Kulturpalotában.

Kibírdették

a javító-érettségi írásbelijének az eredményét

Hetvenkét jelentkezőből tizenhét bukott meg az írásbeli vizsgán.

(Saját tudósítónktól.) A tegnap befejeződött írásbeli eredményét ma este kihirdette Crisan Ascaniu, a Moise Nicoara igazgatója. Az eredmény viszonylag igen kedvező, mivel 72 vizsgára jelentkezőből mindössze 17 bukott meg, ami a tavalyi bukási százalékhoz képest javulást mutat. A katolikus gimnázium diákjai egy kivétellel átmentek. A szóbeli érettségi holnap reggel kezdődik. A katolikus gimnázium diákjaira csak pénteken kerülhet sor, mert napon ta csak 15 diák vizsgázik. Remélhetőleg a szóbeli vizsga is — relative — így jól fog sikerülni, mert a vizsgáztató bizottság látható jóindulattal kezeli a mostoha körülmények folytán elbukott diákok sorsát és a diákok is a mult tanulságain okulva, fölkészülve jelentkezték a hatalmas erőpróbarára.

A vándorló aradi piac

Egy küldöttség a piacnak a Thököly terere való visszahelyezését kérte.

(Saját tudósítónktól.) Ma küldöttség kereste fel Angel István dr.-t, az interimár bizottság elnökét. A küldöttség, amelyet Muscan Demeter szentszéki tanácsos vezetett a Thököly-tér lakossága és kereskedői nevében a piac visszahelyezését kérte. Azzal érveltek, hogy a minisztérium, mint végleges fórum a Thököly-téren hagyta a piacot és a város régebbi vezetőségének nem állott jogában azt elhelyezni ottan. Kérték Angel István dr-t, hogy szerezzen érvényt a miniszteri intézkedésnek és helyezze vissza a piacot. Az elnök válaszában megígérte, hogy az ügyet tanulmányozza és az interimár bizottság elé yízi döntés végett.

Az interimár bizottság tagjai nagyrészenek azonban az a véleménye, hogy a piac ügye nem olyan sürgős, hogy azzal ne lehet sen várni az új tanács megalakulásáig, amely azután elrendezné ezt az ügyet. Az interimár bizottság feladata csupán a napi ügyek elvégzésére szorítkozik és ezért nem találták szükségesnek az ilyen kérdéseket elintézni.

Művészet.

Friedman Ignaz.

Friedman Ignaz: Budapest, Bécs, Berlin, Newyork stb. körülrajongott Friedmanja olyan pianista-zseni, akihez fogható ma nincs. Művészetét már régen belezongorázta minden kultúrember szívébe és október elseji koncertje olyan eseménye lesz Aradnak, amilyen hosszú évek óta nem volt. Akik ott lesznek pénteken a kulturpalotában — és én biztos vagyok benne, hogy a csalhatatlan ítéletű, előkelő izlésű aradi hangversenyközönség teljes számban megjelenik a nagy Mester ünneplésére — azok Friedman Ignaz grandiózus tehetségének örökké rabjai maradnak.

A budapesti, varsói, szentpétervári zenekedvelők — műértők és laikusok egyaránt — fanatikus rajongói Friedmannak és Arad sem lesz kivétel. Sirota csak egy gép öhozza képes. Friedman technikája nemcsak az ujjak dresszúráján alapszik: az ő játéka nemcsak kristálytisztá fura maival kápráztat el. Ahogy tehetsége, úgy zongorázása is elemenszerű meggyilkolozása az östermésznek: zongorahangja csupa erő, csupa energia, elevenen lüktető, színnel, árnyalattal teli élet, lidilli halkság, viharos küzdelem, drámai elbukás.

Dinamikája akárcsak a hullámzó tenger és árása úgy perzsel, mint a nap. Friedman Ignazot a modern zongoravirtuóz ideáljának tartom: hatalmas tudása, hasonlíthatatlanul tökéletes, színes technikája és ösztönös, mélyen fakadt szívjátéka mindenki fölé emeli. És mert költő is a legjavából: maradtalanul éli ki magából Chopint, Beethont, Bachot, Schubertet és Lisztet. Chopin egészen egyedülálló speciálitása Friedmannak és Chopin az ő felfogásában egészen más valaki, mint ahogy azt megszoktuk. Chopin művészetét elnöiesedett, elpuhult férfi-lírának tekintik meg, őt magát pedig a holdfény, a temetői enyészet költőjének. Friedman Chopin-interpretálása ezt megcáfolja. A Friedman Chopinja, azért, mert tiszta, egész férfi és amikor zongorog, a mindent feledtető elmúlás helyett az életet dicsőíti az életből való bucsujában. Szóval: a Friedman felfogásában kevesebb a felszínes szentimentalizmus, de annál több a poézissá nemesedett élet.

Friedman Ignaz már két évtizede vezető egyénisége a mai zenekultúrának és egészen fiatalon jutott a forró érdeklődés centrumába. Ma 44 éves, csupa erő, csupa líra s merő érdekesség a nagy lángyel művész, aki már pusztán megjelenésével megfogja a hallgatót.

Dr. Mezey Zsigmond.

A Bizánc szerdai előadása iránt városzerte felfokozott érdeklődés nyilvánul meg. Az elsőrangú szereposztás és Hetényi főrendezőnek mindenre kiterjedő gondossága biztosítja annak, hogy a közönségnek pompás és gördülékeny előadásban lesz része.

A színházba a beiratkozások még folynak. Jelenkezni lehet minden délután 4—5 óra között a színházi irodában Hetényi főrendezőnél.

Elutaznak a delegátusok Genfből

A Népszövetség legközelebbi ülészaka Berlinben lesz

(Genf, szeptember 28.) A népszövetségi tanács negyvenegyedik ülészaka ma délután véget ért és ma már meg is kezdődött a tanácstagok elutazása Genfből.

A negyvenkedik ülészakot december hatodikán nyitják meg Genfben, de az is lehetséges, hogy a tanács ülésének Berlin lesz a színhelye.

Nyolc éves gyilkos — két éves áldozat

Egy kisfiú borzalmas kegyetlenséggel meggyilkolta két éves öccsét.

(Innsbrück, szeptember 28.) A tiroli Schmirn községben szinte lehetetlen esemény történt. Egy 8 éves fiúcskát megbízták azzal, hogy szülei távollétében vigyázzon két éves öccsére. Amikor a szülők hazaértek, a két éves gyermeket az ágyban vértócsában találták.

Amint a szülők jobban megvizsgálták a gyermeket, a mellén egy szurt sebet, a homlokán pedig kétségtelenül lövéstől eredő nyílást találtak. Szigorú vallatás alá vették a nyolcéves kisfiút, aki hosszas vonakodás után bevallotta, hogy ő lötte és szurta meg a kisfiút. Tudta, hogy hol őrzik az apja töltött revolverét, felnyitotta

a szekrényt, amelyben a revolver volt s a revolvért kivéve, a kisgyermek homlokához illesztette és elsütötte. A régi pisztolynak azonban nagyon kicsi volt az átbőreje, úgy hogy a golyó megakadt a gyermek homlokcsontjában. A kisfiú — mondotta tovább a nyolcéves gyermek — élt a lövés után is, mire kést vett elő és a szíve tájéka felé szurt. Ezután nem mozdult többé. A szekrénykulcsot és a revolvért erre visszatette a helyére.

Most azt kutatják, hogy miért követte el a nyolcéves gyermek ezt a rémes gyilkosságot. Ő maga semmiféle faggatásra nem hajlandó megmondani.

Francia lap cikke Aradról.

„A város főuccáin bivalyok fürdenek.” — Nem jönnek Aradra a francia diákok.

(Saját tudósítónktól.) A párisi diákok aradi látogatása — amelyről mai számunkban írtunk — elmarad. Ma távirat érkezett a minisztériumtól, amely közli, hogy a párisi diákok Clujról egyenesen a francia fővárosba utaznak és nem érintik Aradot. A látogatás elmaradásáról Angel István dr. ma beszámolt az interimár bizottság ülésén és ezzel kapcsolatban érdekes kijelentéseket tett:

— Öszintén megvallva, nagyon sajnálom — mondotta — hogy a francia diákok nem jöttek Aradra. Főleg egy szempontból: el szerettem volna oszlatni azokat a téves nézeteket, amelyeket Franciaországban Aradról táplálnak. Nem-

Arad zeneéletének ünnepnapja október 1-e, Friedman Ignaz hangversenye. Az a rendkívüli érdeklődés, amely a világ legnagyobb Chopin-interpretátorának: Friedman Ignaznak aradi hangversenyét megelőzi, piros betűs nappá teszi ennek a hétnek péntekjét. Friedman minden bámulatot, elismerést megérdemel. Kulturpalotai hangversenyére jegyek mérsékelt számban, a Sándor Ferenc könyvkereskedésben.

Az első premér csütörtökön lesz. O'Neil hírneves angol író nagysikerű vigyázója, a Nagytakarítás kerül színpadra a leggondosabb előadásban. Az újdonság főszerepeit Fekete Irén, Kertész Manci, Adorján Margit, Szentgyörgyi Mária, Pállay Manci, Jávor, Mészáros, Győző, Deésy, Kun, Révész és Kővári játsszák. A rendezés munkáját Jávor Alfréd végzi.

Vasárnap három előadás. Délután 3-kor: Bob herceg. 6 órakor: Bizánc. 9 órakor: Marica grófnő.

Mielőtt butor vásárol,

tekintse meg

Bruckner butorgyár raktárait

Arad, Str. Ghiba Birta 18.

Cégtulajdonos: VAJNA ADOLF.

rég érkezett meg egy barátom, szavahihető kereskedőember Párisból és azzal a meglepő hírrel szolgált, hogy egy francia lap cikket írt Romániáról s ezzel kapcsolatban Aradról is megemlékezik. Városunkat elmaradt, balkáni típusú városnak festi le és többek között azt is írja, hogy Arad főuccáján bivalyok fürdenek az óriási pocolyákban. Be szerettem volna bizonyítani Franciaország diáknak azt, hogy Aradon nincsenek bivalyok és ha vannak, azok nem fürdenek Arad uccáin levő pocolyákban. Főleg ebből a szempontból sajnálom a látogatás elmaradását.

A házastársak és a charleston.

Miért nem táncolhatja jól férj és feleség együtt a modern táncokat?

Annakelölte férj és feleség különösen táncoltak együtt, de manapság nem akad házaspár, mely a táncban összeillenek. Mi ennek az oka? A rejtély megoldása ez:

A charlestonban rendkívül sokat jár az egyéni jellemnek, amiből az következik, hogy csak az a nő táncolhatja jól, aki pontosan követi táncosát. A párnak egy kell mozognia, mint egy embernek. De a titka ennek az egyidejűségnek, mely a föltétlen egyenlőséget jelképezi, a nő teljes odaadása a férfinak. Valaha, a régebbi táncokban, a keringőben, a lengyelkőben nem uralkodott ennyire a férfi, minthogy a mozdulatok sokkal mervebben megvoltak határozva. Ellenben a charleston határozta az: „a nőnek engedelmességet kell.” És ép ezért nem tudja táncolni a mai feleség a mai férjével. A nő szenvedőlegesen megadja magát a táncosnak, akit alig ismer, követi irányítását, anélkül, hogy befolyásolni igye-

kezné a tánc menetét. De ha a férjével táncol, nyomban ellenáll, függetlenséget akar — már a szokás hatalmától fogva is — és előfordul, hogy tánc közben kinos vitát támasz. Innen van, hogy sok pár, mely csodálatosan lejette a charlestont a jegyessége alatt, a házasság után ügyetlenné válik, még akkor is, ha szerelmesek egymásba. A nő nemsokára fölfedezi, hogy hatalmasabb s akkor vége a táncnak.

Az aradi rekviráló-bizottság ülése.

(Saját tudósítónktól.) Az aradvármegyei prefektúrán működő vegyes lakásrekviráló-bizottság szerdán délután hat órakor ismét ülést tart és ekkor a következő ügyek kerülnek tárgyalásra: Deák Jolán, Strada Andrei Muresanu 2., dr. Pascutiu Sever, Strada Metianu 2., Lovich Gyula, Strada General Coanda 37., Puy Aladar, Str. Deseanu 13., Izraelita hitközség, Strada Bucur 14., Stariu Ihe subcomisar, Bulev. Regele Ferdinand 5., Kállai Miksa, Str. Ilarie Chendi 2., Motorca Romulus, Strada Horia 11., Bickel Jenő, Str. Cogalniceanu 18., Gheorghiu Stefan, Str. Elena 11., Ganea János, Str. Ghica Voda 7., Achill S. Gheorghiu, Str. Iosif Vulcan 11., Tandrau Miklós, Piaza Stefan cel mare 9., Bokor Ernő, Bulev. Regele Ferdinand 58., Fabris János, Str. Ecaterina Teodoroiu 4., özv. Szegfi Lajosné, Str. Lahovari 45., özv. Bier Jánosné, Str. Lahovari 34., özv. Sámson Izidorné, Str. Colonel Pirici 5., Sumerei Henrik, Str. Ilarie Chendi 4., Olteanu János, Str. Episcopul Radu 31., Pop Gavril lakást kér, Iosif János, Str. Badea Cartan 13., Savoiu ör-nagy, Bulev. Carol 79., Nedelcu Gh. János, Str. Miron Costin 4., Talvan Pascu, Str. Vanatori 1b., Lázár Dávid, Str. Nicu Filipescu 35., Benkő József, Str. Grivitel 158—160., Bohn Károly, Strada Unirei 2., Bátori Mária, Str. Gelu 21., Kemerle Andrásné, Str. Mos Ajun 29., Pop Viktor, Str. Otuz 174., Gulesu Vichente, Calea Sarguna 121., Schuster Adolf, Strada Capitan Ignat 5., özv. Szántó Mártonné, Str. Gozdu 16., Heller Antal, Str. Cogalniceanu 57., Pevsner Ignác, Str. Doamna Balasa 51., Nagy Ilona lakáskérélmé, Juhász János, Str. Episcopul Radu 18., Neszlinger Erzsébet, Strada Ioan Calvin 24., Szabó Andor, Str. Alexandru Gavra 21., Aslau Miklós, Calea Ardealului 23—25., Toldi Lajos, Str. Horatiu 2., Vraniantiu Valer, Str. Teodor Ciontea 21., Schönwald Jozefin, Str. Nicu Filipescu 19., Lukács József, Str. Stirbey Voda 11., Berkovics Adolf, Str. Spiru Gheorghe 21., özv. Bogdan Miklósné, Str. Teodor Serb 20., Stan Mirocea főhadnagy lakáskérélmé.

— Harc a tüdővész ellen. A tuberkulózis elleni egyesület Vázarhelyi Janka vezetésével kérvényt nyújtott be Aradváros vezetőségéhez, a melytől szubvenciót kért kiutalni, hogy az egyesület számára szükséges orvosi műszereket és készülékeket beszerezhesse. Az interimár bizottság mai ülésén 50.000 lej szubvenciót utalt ki az egyesület részére.

A Halál picinyke szolgálói háboruznak Aradon.

Érdekes látogatás egy aradi bakteriológiai laboratóriumban.

Egy vércseppet mutat a mikroszkóp, nem is vércseppet, hanem annak csak egy századrészt s ime, föltárja előttem a végtelen kicsinyek világát, amely ellentétjében tán még megdöbbenőbb, mint a csillagos végtelen. A mikroszkóp körülbelül olyan képet mutat, mintha egy csiszolt márványlap szemcséi hirtelen megelevenednének: apró gömbölközt rajzok csoportosulnak szanaszét s csak lassu mozgásuk árulja el, hogy élő állati testből való az a látvány, melyet a mikroszkóp óriási nagyításban tár elénk. A vércsejt világ! A vörös és fehér vércsejt, azok kisebbek, ezek nagyobbak s közéjükön halvány körföcske látszik, lassan imbolyognak a vérszávóban, olyanforma mozgást végezve, mint a csillagos végtelen száz-ezernyi nap- és bolygórendszer. Milven halk és titokzatos életfolyamat! De most a látvány balszélén heves rezdülést támad, kigyószzerű lény bukkan elő, farkostorával jobbra-balra csapkod, úgy hogy a körülötte levő vörös vércsejtet mintegy elődítja, elmozdítja magától. A Trypanosoma equiperdum! A lödöglesztő ostoros véglény ez a protozoa, mely sejt oszlás után szaporodik s a tenyészbénaságot okozza, az emberi szervezetben pedig álmokkört idéz elő. Szűk helyre Afrika mocsaras vidéke s a glossina-légy terjeszti. Rettenetes szörnyetegek! Alakja gvikszerű s gyors, kigyózó mozgással bujdosol a vörös és a fehér vércsejt között, színe halvány, inkább árnyékszerű, hátán hártváféle csillangó vibrál hevesen és a protozoát előreléki spirális mozzással, mint egy szentárisan szerkesztett automatikus szerkezet. Mintha valami antidiluvialis vizisárkány fűződne az óceánban.

Uj baktériumok kerülnek a köröcső alá. Rostalaku csoportozatokban helyezkednek el a gömbölközt kénlekek körül. Egy élő köztársaság! Lassan himbálóznak a glicerin-oldatban, fantasztikus menetik el-elakad, olyan óriási tömegben nyüzösnek romboló körülfutók. Ezek a miniatűr-renek a fogszuvasodást és a külön, bőző inybetegeket okozzák. Gyakori szájbólgetések s kezünk tisztántartásával semmisíthetjük meg e szörnyetegek táborát.

Uj praeparátumot nézünk. Hány féle ártó-rém tanyázik az emberi és állati belekben! Az gömbölközt, ez pálcikás, a tizedik, a századik, az ezredik, mind-mind más alakú. Ott egy nagy sárga folt evickél lassan, közepre barnás, a széle citromsárga: az orsógiliszta petéje. Esv elszabadult léggömb! A nyers zöldségen, például a salátán, jut a gyermek szervezetébe, hol féregé válva, elvezzi romboló művét. Körülcillangós bacillusok tarka tömege vonul föl egy másik praeparátumon. A Proteusz-ok! Az ezerarcu bacillus. Ahányszor csak vizsgáljuk, mindig más és más alakban jelentkeznek. Egyiknek olyan a csillangója, mintha körszakállat eresztett volna, az gömbölközt kunkorodik, ez meg az örvénylő vizen lebegő pálcához hasonlatos. Nini, az Acherion Schöenleinii! Rengeteg gömbölközt! Nemezszerű telepeket alkotnak, bevonják az egész hófelületet, sőt az epidermis rétegeibe is hemlévednek. Mint apró színes gömbök, misztikus csillognak a spórák s körölközt művészes finomsággal helyez-

kednek el a gombafonalak. Micsoda zseniális játéka ez a teremő gondolatnak!

Uj képek, uj rémek jönnek, uj csodák. A halál picinyke szolgálói, de hatalmasabbak az óriási fenevadaknál. Ott van a Dermatocoptes cuniculi! Egy beteg nyul füléből való. Zölde-barna pontok a glicerin fehére mezejében. Ezek a szörnyetegek a pókok világába tartoznak, de inkább teknősbékához hasonlítanak. A him kisebb és karcsubb, mint a nőstény. Négy pár lábuk van, egy szivárványos légbuborékot emelget egy öregebb dermatocoptes. Milyen groteszk alakok! A beteg vér atomai ban csendesen és öntudatlan boldogságban élék életüket, mely a szenvedő állatnak a pusztulást jelenti. Hát ez az élet? Ez az a törvényszerűség,

mely átvezzi a világegyetem életét? Igen. Halál nincs. A mikroszkóp mutatja, hogy az élet örökkévaló.

Melyik nagyobb, melyik csodálatosabb és félelmetesebb: a végtelen-nagy-e, vagy a végtelen-kicsiny? Az ember ámulva tekint a teleszkópba, mely a távlatok mérhetetlenségében föltárja a csillagos ég napóriásait, de a mikroszkóp tán még megrendítőbb képekben tárja elénk a láthatatlan világ milliárdszámra hemzsegető csodáit. Végtelen-nagy sincs és végtelen-kicsiny sincs. Végtelen a Teremtés! Millió mélység. Millió rejtelem. Millió gondolat. De mit csodálkozunk a bacilluson? Önmagunkba nézzünk. A Föld is csak egy atom. És ennek a boldogtalan világatomnak az ember a legszörnyűbb parazitája...

Bethlen György az ellenzéki akcióról

A Magyar Párt elnöke szerint a mozgalom csak árt-hat az egyetemes magyarság ügyének.

(Cluj, szeptember 28.) A vasárnap ellenzéki magyar gyűlés memorandumát, amelyet tegnap délebben nyújtott át egy küldöttség dr. gróf Bethlen György pártelnöknek, a legközelebbi napokban összeülő elnöki tanács fogja tárgyalás alá venni. Az elnöki tanácsot már össze is hívták és úgy volt, hogy már holnap, vagy holnapután megtartja ülését.

A vasárnapi ellenzéki gyűléssel kapcsolatban dr. gróf Bethlen György pártelnök tudósítónknak

az alábbi nyilatkozatot adta:

— Nem akarok az elnöki tanács határozata elébe vágni, még kevésbé akarom annak tanácskozásait és határozatait befolyásolni. Különbösen is ez nagyon kétnyes kérdés. Sem a Magyar Párt, sem az egyetemes magyarság ügyének nem használ, ha éppen most, az igéreték likvidálása idején ellenzékielkeskedő megmozdulással gyengítsük azt az erőt, amire ma nagyobb szükség van, mint bármikor.

A spanyol király szakít a diktatúrával.

Kihallgatáson fogadta a direktórium legnagyobb ellenfelét. — Spanyolországban nagy az elkeseredés.

(Madrid, szeptember 28.) Primo de Rivera újságírók előtt tegnap úgy nyilatkozott, hogy legközelebb november folyamán összehívja a nemzetgyűlést. Alfonso király tegnap délelőtt Guerra volt hadügyminisztert fogadta, aki a direktórium egyik legelkeseredettebb ellenfelének számít. Alfonso király és Guerra tegnapi találkozására ellenzéki körök véleménye szerint újabb bizonyítéka annak, hogy a király végleg szakítani akar a direktóriummal.

A Spanyolországból ideérkező idegenek azt mondják, hogy a hangulat Spanyolországban a diktatúra és a szentáris állapok miatt annyira nyomott és elkeseredett, hogy minden órában várható a kirobbanás. Min azt már jelentettük, a spanyol tiszt gyűlések ultimátumot nyújtottak be a királyhoz, amelyben kérik, hogy biztosítsa, hogy semmi büntetés nem éri azon tisztársaikat, akik a forradalomban résztvettek. Az a tény, hogy a király már eddig is megkegyelmezett egy pár tisztnek, csak elkeserítette ezek után a közhangulatot, hogy ha a többieknek, akik ugyanezt cselekedték, nem kegyelmezne meg. A marok-

kói csapatok tisztjei külön beadvánnyal fordultak a spanyol királyhoz, amelyben kérték, hogy a marokkói hadsereg tisztjeinek is kegyelmezzen meg, ellenkező esetben kérik, hogy azonnal bocsássa el mindannyiukat a hadsereg kötelékéből. A spanyol liberális és demokrata körök tegnap gyűlést tartottak Biaritzban, amelyen elhatározták, hogy manifesztummal fordulnak a spanyol néphez Primo de Riverának legutóbbi rendelete ellen, mely az ő „nemzetgyűlésének” összehívását határozza el. A manifesztum gúnyosan jegyzi meg, hogy ez a „nemzetgyűlés” éppen olyan komédia, mint maga a népszavazás volt. A spanyol liberálisok és demokraták gyűlésén szövegezték még a kiméletlen cenzurát is, mely nem engedte meg, hogy a lapok leközöljék annak a kis spanyol hadcsoporthoz a szomorú sorsát, mely Délmarokkóban az ellenség csapdájába került, úgy hogy csak repülőgépekkel lehetett élelmezni. Igen sok spanyol katonának veszett oda, de a cenzura ezt nem engedte a spanyol közönség tudtára adni.

H I R E K.

Kormányválság Csehszlovákiában.

Svehla lesz az új kormány elnöke — Benes külügyminiszter marad (Prága, szeptember 28.) Beavatott körök szerint Czerny hivatainkminiszteriuma csak néhány napig marad helyén és utóda minden valószínűség szerint parlamentáris kormány lesz, melynek miniszterelnöke Svehla lesz. A kormány külügyminisztere Benes, pénzügyminisztere pedig Engelisch lenne. Az új kabinetben három cseh agrárius, két cseh néppárti, egy tót néppárti, egy nemzetli demokrata és egy iparospárti foglalnának helye.

— Wilson özvegye Konstantinápolyba utazott. Bucurestiből jelentik: Wilson özvegye ma a fővárosba érkezett és azonnal továbbutazott Konstantinápolyba.

— Olariu vezértitkár elfoglalja hivatalát. Beszámoltunk arról, hogy a fegyelmi bíróság egyhangulag felfüggesztette Olariu István városi vezértitkárát. Ma délelőtt a vezértitkár irásban és személyesen is jelentkezett szolgálattételre Angel István úr, az Interimár bizottság elnökénél. Az elnök kijelentette, hogy a fegyelmi bizottság ítéletét a bizottság legközelebbi ülésén ismereti és Olariu vezértitkár csütörtökön reggel már elfoglalhatja hivatalát.

— Az új pénzügyvizsgáló október 2-án veszi át hivatalát. Az aradi pénzügyvizsgálóság miniszteri értesítést kapott, amely szerint a nemrégiben Besztercéről Aradra helyezett Nicolaeu pénzügyi adminisztrátor október 2-án érkezik, hogy átvegye az aradi pénzügyvizsgálóság vezetését. Egyidejűleg Petrescu Illés, az aradi pénzügyvizsgálóság vezetője utasítást kapott, hogy szerdán, szeptember 29-én iradalon után Bacubá, mert új szolgálati helyén már eljén át kell vennie hivatalát. Petrescu Illés távozása következtében az aradi pénzügyvizsgálóságot Popescu István helyettes adminisztrátor fogja Nicolaeu adminisztrátornak átadni.

— Cluj-i jótékony egyesület Aradtól kér segílyt. A Charitatea cluj-i jótékony egyesület kérvényt nyújtott be Aradváros vezetőségéhez, amelyben elmondotta, hogy Colibita községben szegénysorsu tanulók részére üdülőhelyet tart fenn és a jövő évi költségvetésben szubvenciót kért a részére felvenni. Az Interimár bizottság mai ülésén a bizottság kimondta, hogy a saiat jótékony egyesületei igénybe veszik és így nem utalhat ki szubvenciót.

— Tanase nem kapja ingyen a színházat. Beszámoltunk annak idején arról, hogy a színházi bizottság kérdést intézett a miniszteriumhoz arra vonatkozólag, hogy a Tanase társulat azok közé a társulatok közé tartozik-e, amelyek a kulturát propagálják és amelyeknek a város köteles ingyen átadni a színházat. Válaszképpen ma miniszteri rendelet érkezett a város vezetőségéhez, melyvel közlik, hogy Tanase nem tartozik ezek közé a társulatok közé és a város nem köteles ingyen átengedni a színházat. A város vezetősége ezért minden szokásos költséget felszámít Tanase társulatának s utasítja, hogy egyezzen meg Szentdruv Mihály színházával.

— Két óra hosszat szünetelt a szolgáltatás Aradon. Ma déli két tájban váratlanul az egész városban megszűnt a vízszolgáltatás. Dél-uccában fűcsőrepedés történt, vízművek azonnal nekiláttak a térsi munkálatokhoz. Körülbelül órát tartott, míg a csövet megjavították és a város újra vizet kapott. A csőrepedés oka talajmegmozdulás.

Opin zenonális interpretátora Edman Ignáz okt. 1-én játszik.

— Segélyezni fogják a tehetséges művészjelölteket. A háborús az elmúlt években Aradváros városi községe kiboglygatta a költségvetésből művészek részére kiutalható selymek rovatát. A város vezetősége most elhatározta, hogy ezt a rovatot ismét megnyitja költségvetésében. Ma kérvényt olvastak fel, melyben Calnicean szentszéki ülnök leánya részére stipendiumot kér, hogy bécsi zene konzervatóriumba küldesse. Angel István dr. ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy jelenleg a város nem adhat segínyt, de a jövő évi költségvetésbe fel fog venni egy összeget, amelyből Arad talentumosait és leányait segélyezték tanulmányaik folytatása érdekében.

— Izr. istentisztelet Szukoth-ünnep utolsó napján az istentisztelet szerdán és csütörtökön este fél 7 órakor, csütörtökön és pénteken déli előtt fél 10 órakor kezdődik. Csütörtökön reggel 7 órakor és a déli előtti istentiszteleten maskir lesz. Csütörtök délelőtt hitszónoklat.

— Repülőszerecséltenség Belgrádban. Belgrádból jelentik: A belgrádi katonai repülőtéren egy Brandenburg-típusú gép próba közben lezuhant. A repülőgép két utasát holtan húzták ki a romok alól.

— Játék a fegyverrel. Barladról jelentik: Ursu Constantin barladi csendőrmester 10 esztendő fia ma délelőtt az udvaron játszadozott atyja szolgálati fegyverével. Ebben az időben látogatott el hozzá játszópajtása, Rudeanu György 8 éves fiúcska, akire Ursu György tréfából ráfogta atyja fegyverét. A fegyver véletlenül elsült és a golyó a kisfiu fejébe furódott, aki holtan esett össze.

— Rendőri hírek. Szabó Zsigmond aradi lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy a Marasesti (Kossuth) ucca 10. számú házban levő lakásáról tízezer lej értékű ruháknak ellopott. — Joanovic Vazul jelentést tett, hogy az uccán több ezer lej tartalmazó tárcáját ellopták. — A város vezetősége jelentette a rendőrségen, hogy Toma György nevű városi pénzbeszédő 4 ezer lejjel nem számolt el és megszökött. — Kohn Armin Ciorar Sándor nevű alkalmazottja üzletéből 3200 lej értékű üveget elvitt és megszökött. A rendőrség minden esetben megindította a nyomozást.

A bányász-sztrájk az angol parlament előtt.

Ujabb intervenció készül a bányatulajdonosoknál.

(London, szeptember 28.) A parlamentet tegnap összehívták a bányászsztrájk miatti kivételes kormányhatalom meghosszabbítása végett. Baldwin miniszterelnök ismertette a szén-bizottsággal eddig lefolytatott tárgyalások eredményeit és kijelentette, hogy a kormány a közvetítési lehetőségeket majdnem telje-

sen kimerítette. A kormány továbbra is fenntartja előző javaslatait.

Az alsóház folyosóján az a vélemény alakult ki, hogy a mai vita valamennyiben hozzájárul a konfliktus megoldásához. Erre főként Churchill beszéde ad reményt, aki közölte, hogy újabb intervencióra készül a bányatulajdonosoknál.

Véres harc egy halastóért.

Dobrudzsai orvhalászok és bérlők élethálai küzdelme a tó közepén. — Öt halottja van az ütközetnek.

(Ismail, szeptember 28.) A Dobrudzsai Ismail városához közeli halastavon borzalmas ütközet történt, amelynek öt emberélet esett áldozatul. A véres események lefolyásáról az alábbi részletes tudósításunk számol be.

Az Ismailhoz közeli, ugynevezett „Repida“ halastavat nemrégiben egy társaság bérelte ki, amely társaság aztán az eddigi szokástól eltérően szigorúan megtiltotta, hogy a tavon idegenek is halászszerelvényekkel járjanak. A tilalom természetesen rendkívül érzékenyen érintette a környék lakóit, akik azonban kihasználva a bérlők éberségét, titokban halásztak tovább. Emiatt aztán többször történtek kisebb-nagyobb összekoccsanások a bérlők és a lakosság között. Utóbb azonban a bérlők azzal kísérelték meg jogaiknak érvényt szerezni, hogy minden esetben elkobozták a pákaszok szerelvényeit és önkényesen súlyos pénzbírságot is róttak az orvhalászokra. Ez aztán végképp kiélezte a helyzetet a bérlők és a lakosság között úgy, hogy tegnap reggelre aztán véres események fejlődtek ki az ellenséges kedésből.

— Aki bicskával akarta megjavítani a közigazgatást. Mint annak idején megirtuk, az aradi törvényszék 1 évi és 6 hónapi fegyházbüntetésre és 2000 lej pénzbírságra ítélte Draxler János cuvini gazdálkodót, aki Gesztesi Jenő cuvini jegyzőt, a miért az megtagadta, hogy feleségének utlevelet állítson ki, tavaly decemberben súlyosan összeszurkálta. Az ügy felebbezés folytán a temesvári tábla elé került, amely most megváltoztatta az elsőfogu bíróság ítéletét és Draxler János fegyházbüntetését egy évre szállította le, melyből azonban hat hónapot kitöltöttnek vett.

— Az AMTE vasárnapi ünnepségének lázasan folynak az előkészületei. 200 tagú bizottság serénykedik a rendezés körül, hogy az ünnepséget minél impozánsabb keretben tartsák meg.

— Titokzatos módon meggyilkoltak egy uradalmi intézőt. Székesfehérvárról táviratozzák: Vasárnap Sárosdon orvul agyonlőtték Szikszay László intézőt. Az uradalom az intéző gyilkosának kézrekerítésére huszmillió jutalmat tűzött ki. Az eddigi tanúk szerint a gyanú egy intelligens fiatalemberre irányul, aki már egy hét óta a környéken ólalkodott. A gyilkosság ügyében azonban Budapesten is nyomoznak és itt is több tanú kihallgatást eszközöltek.

Tegnap reggel a bérlők közül néhányan csónakban ülve ellenőrző uton voltak, amikor észrevették, hogy a tó tulsó partjáról több idegen csónak közeledik feléjük. Nyomban eléjük eveztek, mire aztán az orvhalászok heves puskatűzzel fogadták őket. A támadók golyói az egyik bérlőt homlokukon a másikat mellbe találták és a két szerencsétlen ember holtan bukkott a vízbe. A lövések zajára figyelmesek lettek a parton foglalatostudó többi bérlők, de a tulsó parton halásztató orvhalászok is, akik aztán csónakba ülve a saját társaik védelmére siettek. A tó közepén aztán összetaláltak a bérlők és az orvhalászok és heves puskatűz fejlődött ki a két csoport között. A harcban aztán újabb három életet oltottak ki az orvhalászok golyói. A véres események óriási riadalmat idéztek elő a környéken, úgy hogy az ismaili helyőrség parancsnoka, hogy a további eseményeknek elejét ne vágjon, egy nagyobb katonai osztagot vezényelt ki a villongás színhelyére.

— A lippai tűzoltóság diszgyakorlata. Vasárnap délután három órakor a lippai tűzoltók érdekes és látványos diszgyakorlatot rendeztek Lippa főterén. A gyakorlatot Mindl és Ingl főparancsnokok vezették és az ünnepségen megjelentek Mihailovics Gyula az aradi tűzoltóság főparancsnoka, Záray Jenő, az aradi önkéntes tűzoltók parancsnoka és az Astra gyár tűzoltóságának parancsnoka. Záray Jenő lelkesítő beszédben dicsérte meg a lippai tűzoltók fegyelmességét munkáját és ügyességét.

— Százharminc áldozata van a hannoveri tifuszjárványnak. Hannoverből táviratozzák: A tifuszragály ma elérte tetőpontját. A tifuszbeteg számok csökkenni kezd és naponta több gyógyult távozik a kórházból, mint amennyi újabb beteget beszállítanak. A halott áldozatok száma százharmincra emelkedett.

— Cirkusból kiszabadult vadállatok. Brüsszelből táviratozzák: Saint Armand, a francia határhoz közel levő városkában egy vándorcirkusz nyolc oroszlanja és két tigrise kiszabadult. A vadállatokat eddig nem sikerült kézrekeríteni. A lakosság már napok óta nem mer szelni a környéket, mert az állatok miatt kimerültek otthonából.

— Letartóztatott kokaincsempész. Bucurestiből jelentik: Az ügyészség tegnap letartóztatta Avramovici kereskedelmi utazót kokaincsempészés miatt. Vallomása alapján a főváros több gyógyszer-tárában és drogériájában házkutatást tartottak.

— Dr. Antal György bőrgyógyász és urologus, v. budapesti klinikai orvos, külföldi tanulmányutjáról hazaérkezett. Rendel 9—12, 2—5. Bul. Carol (Erzsébet-körút) 56. Diatermia, Quarz.

Könyv és zeneidőszokások Kerpelné

— Az aradi filharmonia egyesület működését f. hó 30-án este 9 óra kor a városi zenedében tartandó próbával megkezdi. Kérjük tagjainkat és azokat a muzsikusokat is, kik kellő orchestergyakorlattal rendelkeznek, s a zenekarban működni óhajtanak, hogy az első próbán okvetlenül megjelenjen szíveskedjenek. Elnökség.

SPORT.

O Philipp bácsi jutalomjátéka. A Glória-CFR-pálya telepgondnokáról van szó, aki nemcsak a klub tagjainak, hanem a pályatogató nagyközönségnek is kedvelt „Philipp bácsija“. A szerdai ATE—Glória-CFR mérkőzést a közszeretettnek örvendő pályagondnok jutalomjátékaul szánták.

Elfogott fehérenemű tolvajok

— Azért álltak be cselédnek, hogy lophassanak. (Saját tudósítónktól). Néhány héttel ezelőtt Dóri Jenőné aradi lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy lakásából nagyértékű fehéreneműket loptak el. Az volt a gyanú, hogy a lopást a feljelentő cseléde követte el, aki néhány nappal ezelőtt kilépett szolgálatából. Ugyanabban az időben több feljelentés érkezett a rendőrségre; számos helyen követtek el fehéreneműlopásokat. A nyomozás a mai napig nem járt eredménnyel. — Ma délelőtt Trifu aradi detektívnek feltűnt, hogy két leány házról-házra járva különféle ruhá és fehéreneműt kínál eladásra. A detektív igazolásra szólította fel a leányokat, akik erre eldobták maguktól a csomagot s futásnak eredtek. A detektív rövid hajsza után a közönség segítségével elfogta őket és felkísérte a rendőrségre. Ott kiderült, hogy mindketten ismeret alakjai a rendőrségnek. — Az egyik Motorca Florica, a másik Neamtii Katalin. A két leány rendszeresen foglalkozott azzal, hogy beálltak cselédnek és gazdasszonyukat kifosztották. A náluk talált holmik közt megtalálták a Dóri Jenőnéétől ellopott holmik egy részét is. Az elfogott tolvaj leányok régebbi bűneinek kiderítésére tovább folyik a nyomozás.

KÖZGAZDASÁG.

Leszállítják a liszt vasúti tarifáját.

Eredményteljárt a malomtulajdonosok küldöttsége Veleannál.

(Bucaresti, szeptember 28.) Az erdélyi és bánági malomtulajdonosok szövetsége Fucu és Neuman báró vezetésével tegnap küldöttségileg jelent meg Veleanu közlekedésiügyi miniszternél. — A küldöttség előadta, hogy az új szállítási tarifa a liszt árát annyira jellemeli, hogy még beiföldön is képtelenek egyik városból a másikba lisztet szállítani. Ennek fogva kérték a liszt tarifájának visszaállítását. A küldöttség negyedóra hosszat tárgyalta a mi-

niszterrel, akitől eredménnyel távozott. A lisztet ugyanis, amely eddig az ugynevezett első kategóriába tartozott, Veleanu miniszter a D. kategóriába sorozta be, még pedig szeptember 15-ig visszamenően, úgy, hogy a differenciát a malomtulajdonosok vissza fogják kapni. Az új tarifa ugyan még mindig duplája a réginek, de mégis lényegesen olcsóbb a szeptember 15-iki áratéknél. A malmosok egyelőre meg vannak elégedve az eredménnyel.

Zürichben 2.62.50, Párisban 18.25 a lej.

Helyi valuták. (Szeptember 28.) Pénz: Márka 46, dollár 196, angol font 930, francia frank 5.50, líra 7.40, cseh korona 5.50, magyar kor. 365, dinár 3.30, schilling 27, svájci frank 36.80. Áru: Márka 47, dollár 198, angol font 950, francia frank 5.80, líra 7.60, cseh korona 5.70, magyar korona 350, dinár 3.54, schilling 28, svájci frank 37.50. Kifizetések: Berlin 47.50, Amsterdam 80, Newyork 198.50, London 967, Páris 5.68, Milánó 7.63, Prága 5.91, Budapest 355, Zágráb 3.54, Bécs 28.15, Zürich 38.50.

Zürichi tőzsdemutató. (Szeptember 28.) Berlin 123.25, Newyork 517.62.50, London 2510.75, Páris 34.43.50, Milánó 19.55, Prága 15.32.50, Budapest 72.45, Belgrád 9.15, Bucaresti 2.62.50, Varsó 58, Bécs 73.05.

Zürichi tőzsdemutató. (Szeptember 28.) Berlin 123.25, Amsterdam 207.40, Newyork 517.50, London 2510.75, Páris 14.50, Milánó 19.75, Prága 15.32.50, Budapest 72.45, Belgrád 9.15, Bucaresti 2.62.50, Varsó 58, Bécs 73.05.

Bucaresti tőzsdemutató. (Szeptember 28.) Kifizetések: Páris 5.58, Berlin 46.90, London 960, Newyork 197, Milánó 7.50, Zürich 38, Bécs 27.90, Prága 5.80, Budapest 27.80. Valuták: Napoleon 600, márka 48, leva 1.40, török líra 1.05, angol font 980, francia frank 5.90, svájci frank 39, líra 7.40, drachma 2.40, dinár 3.40, dollár 202, lengyel zloty 21, schilling 28, magyar korona 28, cseh korona 5.80.

— Megkezdődött Párisban az aranypénzek beváltása Párisból távozók: A Francia Bank ma megkezdte az arany és az ezüst pénzek beváltását. Az arany huszfrankosokért 114.70 papírfrankot fizetnek. A beváltóhelyeken, úgy a fővárosban, mint Lyonban, Toulouseban és La Manche-ban nagy tolongás volt, s ezért a rendőrségnek több ízben kellett közbelépnie.

Rád'6-műsor.

Szerda, szeptember 29. Bécs. 16.15. Zongorahangverseny. — 20.05. Szimfonikus hangverseny. Befejezettül könnyű esti zene. — Graz. 20.15. Stájer-zeneestély. — 20.50. A rendőrszenekar hangversenye. — Milano. 16.35. Énekhangverseny. — 21.12—22. Könnyű zene. 22—23. Katonazene. — 23—23.30. Jazz-band. — Zágráb. 20.30. Dalestély. — 21.45. Zongorahangverseny. — Breslau. 16.30. Északi zeneszerzők. Zenekar szólistákkal. — 22.30. Zongorahangverseny. —

Róma. 17.30. Jazz-band. — 21.25. Operett előadás. — Lipcse. 17.30—17.15, 17.30—18. Zenekari hangverseny. — 22.30—24. Táncczene. — Budapest. 9.30. 12.15. Hírek és közgazdaság. — 16. Gyermekek. — 17.30. Igmány Géza saját műveit olvassa fel. — 18. Magyar klasszikusok: Tompa Mihály. Közreműködők: Jakab Ödön, Bálint Imre, dr. Bánóczy Dezső és dr. Szedő Miklós. Zongoránál: Foltár Tibor. — 19. Cigányzene. — 20.30. Hangverseny. Közreműködők: Zech Aglaja báróné zongoraművész, Garav György hegedűművész, Ujlaky-Nagy Sándor szavalóművész és Simon Sándor énekművész. — 22.30. Táncczene.

A lyoni szocialisták

Herriot ellen.

A Poincaré kormányból való kilépését követelik.

(Lyon, szeptember 28.) A szocialista többségű város ismét felhívta Herriot minisztert, hogy nyilatkozzék, hogy miképpen tartja összeegyeztethetőnek lyoni polgármesteri állását és politikai elveit: azzal, hogy Poincaré kabinetjében részt vesz. A szocialista városi tanács zárt ülésén nyilatkozatot olvastak fel, amely leszögezi, hogy Herriot a nyilvánvaló többség akarata ellenére hivatalában ügyekszik maradni.

MOZI.

xx „Két csavargó a Práterben” ma utoljára az aradi Apollóban. A filmjáték két nagy mestere Patt és Patachon jóízű humorral telített vígjátékban aratják sikereiket. „Két csavargó a Práterben” minden tekintetben módot nyújt humoros figuráknak teljes érvényesüléséhez. — Patt, mint Don Quichotte, Patachon mint Sanzo Pansa könyveket falkasztó kacajra ingerlik a publikumot. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx „Pompeji utolsó napja” ma, szerdán az aradi Urániában. Állandóan zsefolt nézőtér előtt vetíti az aradi Uránia ezt a slágerfilmet, a mely valóságként varázsolja elő a látába temetett Pompeji erkölcsi zsüllöttségét és mozgalmas életét. — Bulwer Lyton nagyszerű regénye fűz izgalmas értelmet a festőin megkonstruált felvételekhez. Jegyek elővételben kaphatók az Uránia pénztáránál. Az előadások fél 5, 7 és fél 10 órakor kezdődnek.

xx Az aradi Apolló csüförtöktől mutatja be a „Lángoló ifjuság” című szenzációs filmet, melyben a főszerepet Harry Liedtke és Eszterházy Ágnes játssza.

Halálos baleset a pesti autóversenyen.

A Pesti Hírlap fotóriportere szörnyethalt a pályán. — Versenyzés közben is fotografált.

(Budapest, szeptember 28.) A vasárnapi svábhegyi autóverseny alkalmával halálos baleset történt. A versenypálya legveszedelmesebb pontján, az Isenhegyi-úton, az utkaparó úriáznál a 12-es startszámú kocsit, amelyet Kalmár Tihamér földbírtokos vezetett s amelyben mint utasok helyet foglaltak Papp Manci ismert táncosnő és Vasady Ottó, a Pesti Hírlap fotóriportere, az éles fordulóknál nekiment egy fának. A baleset alkalmával a kocsi jobb oldalát a fa törzse teljesen leszelte, míg Vasady Ottó kirepült a kocsiból és belső sérüléseket szenvedett. A mentők rögtön megállapították, hogy Vasady koponyaalapú törést szenvedett és belső sérülései is veszedelmesek. A mentők azonnal az Új Szent János kórházba vitték, ahol Vasady délután 4 órakor meghalt.

Érdekes, hogy a startnál, amikor Vasady a versenykocsiban helyet foglalt, az újságírók figyelmeztették, ne üljön versenykocsira.

— Nem akarunk magarót megrögtögni! — mondták.

A szemtanúk szerint Vasady Ottó menet közben többször felállt a kocsiban s különösen a kanyarodóknál kényképfelvételkészítéssel foglalkozott.

Megütközést keltett, hogy amikor a versenykocsi a baleset után megvizsgálták, a vezető ülésénél, a bal táskában egy konyakos üveget találtak, amely félig üres volt. A nyomozás további dolga mindenestre az lesz, hogy tisztázza, vajon Kalmár Tihamér nem-e konyakos mámorban vezetett gépkocsiját.

Kalmár Tihamér kijelentése szerint a balesetet az okozta, hogy az éles kanyarodónál a hátsó kerék defektet kapott s ennek következtében az autó oldalra fordult. Véleménye szerint, ha Vasady Ottó sportszerűen ült volna a kocsiban s nem állott volna fel minduntalan fényképezés végett, akkor a baleset nem következett volna be.

Bacher Emil újra felveszi a harcot.

Szanálni fogja a malomkonzernt, még ha egy fillérje sem marad a vagyonából. — Az elnökigazgató fia, mint egyszerű malommunkás.

(Budapest, szeptember 28.) A Viktoria malomkoncern összeomlásának örösi szenzációja ma új fejezethez érkezett. Bacher Emilt, a hatalmas koncern elnökigazgatóját mint emlékezetes, hónapokkal ezelőtti vizsgálati fogásba helyezték és két héttel ezelőtti megengedték, hogy házi őrizetbe vegyék, betegségére való tekintettel. Most az ítéletbíróság házi őrizetbe is megszüntette, ami eseménye Budapest közgazdasági életének. Belátták ugyanis, hogy a hatalmas koncern Bacher tudása és munkaeje nélkül nem szanálható. Tisztán áll különben az is, hogy Bacher a legkorrektebbül jár el és ezt bizonyítja, hogy a Nemzeti Bank elnökének egész magánvagyonát felajánlotta a koncern megmentésére. A koncern különösen mindössze 10—12 százalékos kamatokat fizetett a kölcsönök után, míg ugyanakkor ő a maga részére szerzett pénzek után husz százalékos volt kénytelen fizetni. A Viktória rövidesen kárra áll és ismét üzemben lesz a koncern 22 malma, amelyek közül máris több malom tekintélyes mennyiségű lisztet állít elő.

A válságot, Bacher nyilatkozata szerint, elsősorban az okozta, hogy a kölcsönök, amelyeket a megegyezés szerint egy évre kellett volna folyósítani, már fél év múlva beszüntették. A gigászi küzdelem tehát ismét megkezdődik és a 71 éves elnökigazgató a világhírű magyar malomipar legnagyobb koncernjét ismét üzembe kívánja helyezni, még azon az áron is, ha egy életen keresztül szerzett vagyonából egy fillérje sem marad. A koncern részvénytöbbsége az ő kezében van és így elsősorban az ő érdeke a koncern szanálása.

Bacher Emil tizennyolc esztendő óta épen apja szabadláb helyezésének napján ülte meg születése napját és már eddig a na-

gig is három hónapot kereszttől mint egyszerű malommunkás dolgozott az egyik budapesti malomban. Bacher Emilnek ugyanis az az álláspontja, hogy csak úgy adhatja fia kezébe a vállalat vezetését, ha a malomok üzemen teljesen ismeri és ezért most egy esztendőre Zürichbe is elküldi. Bacher Emil fia különben kitünően érettségizett és egy tanulmányi versenyen is első díjat nyert. Bacher házi őrizetének megszüntetése alkalmából rengetegen keresik fel az elnökigazgatót, aki azonban minden nyilatkozattétel elől elzárkózik. Csak dolgozni akar és a magyar malomipart megmenteni.

Mold Józsefet

bepereelte az ügyvédje.

Megszolgáltatta-e a honoráriumot a felperes?

(Saját tudósítónktól). Rendkívül érdekes polgári perben tartott tárgyalást az aradi járásbíró. Elénk emlékezetben van még ugyan is az az örösi szenzációt keltett nagyarányú bünygy, amelynek középpontjában Mold József aradi vasúti főtisztviselő állott, aki ellen 1923-ban sikasztás, okirathamisítás, sőt többrendbeli gyilkosság vádja miatt is megindult a vizsgálát. Mold József időközben tisztázta magát az ellene emelt súlyos vádak alól.

Mold Józsefet a vizsgálatok során Fag Balteanu aradi ügyvéd képviselte, aki most 50.000 lej meg nem fizetett ügyvéd honorárium címén indított keresetet Mold József ellen. A ma tartott első tárgyaláson azonban Mold József azzal védekezett, hogy Fag Balteanu egyáltalán semmit nem tett az érdekében, úgy, hogy ő mindjárt a vizsgálat elején már kénytelen volt más jogi képviselőre bízni a védelmet. A bíróság a peres felek kihallgatása után több tanu kihallgatását rendelte el és a tárgyalást bizonytalan időre elnapolta.

